

YAZAR: KOMİSYON

KPSS EĞİTİM BİLİMLERİ KONU ANLATIMLI TEK KİTAP

ISBN 978-625-6128-68-2

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© Pegem Akademi

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayineimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten uluslararası akademik bir yayınevidir. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan WorldCat ve ayrıca Türkiye'de kurulan Turcademy.com tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilmektedir.

İLETİŞİM

Pegem Akademi: Shira Ticaret Merkezi, Macun Mahallesi 204 Cad.

No: 141/33, Yenimahalle/Ankara

Yayınevi: 0312 430 67 50

Dağıtım: 0312 434 54 24

Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60

www.pegem.net

pegem@pegem.net

0538 594 92 40

[pegemakademi](https://www.instagram.com/pegemakademi)

23 Baskı: 2024 Ankara

Yayın - Proje: Arzu Seçgin

Dizgi-Grafik Tasarım: Berna Ardiç Arslan

Kapak Tasarım: Pegem Akademi

Baskı: Sonçağ Yayıncılık Matbaacılık Reklam San
Tic. Ltd. Şti.

İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı 48/48 İskitler/Ankara

Yayıncı Sertifika No: 51818

Matbaa Sertifika No: 47865

İÇİNDEKİLER

Gelişim Psikolojisi

Temel Kavramlar.....	1
Gelişim Psikolojisinde Araştırma Yöntemleri.....	8
Gelişimi Etkileyen Faktörler.....	13
Biyolojik Gelişim.....	16
Gelişim Görevleri.....	21
Bilişsel Gelişim.....	24
Ahlâk Gelişimi.....	65
Çıkmış Sorular.....	71
Kaynakça.....	78

Öğrenme Psikolojisi

Temel Kavramlar.....	79
Öğrenmeyi Etkileyen Faktörler.....	83
Davranışçı Kuramlar.....	89
Bilişsel Davranışçı Kuramlar.....	123
Bilişsel Kuramlar.....	131
Hümanistik (İnsancıl) Yaklaşım.....	147
Çıkmış Sorular.....	150
Kaynakça.....	158

Rehberlik ve Özel Eğitim

Çağdaş Eğitim Anlayışı ve Rehberlik Hizmetleri.....	159
Özel Eğitim Hizmetleri.....	172
Rehberlikte Hizmet Alanları.....	178
Rehberlik Türleri.....	186
Bireyi Tanıma Teknikleri.....	205
Psikolojik Danışma Kuramları.....	224
Öğretmen-Öğrenci İletişimi.....	230
Rehberlikte Örgütlenme Sistemi.....	235
Çıkmış Sorular.....	242
Kaynakça.....	249

Öğretim İlke ve Yöntemleri

Temel Kavramları.....	250
Öğretim Model ve Yaklaşımları.....	252
Öğretim Stratejileri.....	277
Öğretim Yöntemleri.....	283
Grupla Öğretim Teknikleri.....	292
Kavram Öğretimi.....	310
Öğrenme Stratejileri ve Stilleri.....	319
Düşünme Becerileri.....	325
Çıkmış Sorular.....	328

Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı

Öğretimin Materyalle Desteklenmesi	336
Araç Gereçlerin Eğitimdeki Yeri ve Materyal Tasarımı	338
Eğitimde Kullanılan Araç ve Gereçler	347
Öğretim Materyallerini Değerlendirme	356
Çıkış Sorular	358
Kaynakça	364

Program Geliştirme

Eğitimle İlgili Temel Kavramlar	366
Türk Eğitim Sistemi	379
Program Geliştirmenin Temel Kavramları	382
Program Geliştirmenin Kuramsal Temelleri	389
Program Geliştirme Yaklaşım, Model ve Tasarımları	397
Program Geliştirme Çalışma Gruplarının Oluşturulması	407
Program Geliştirmede İhtiyaçların Analiz Edilmesi	409
Program Hedeflerinin (Kazanımlarının) Yazılması	414
İçeriğin (Kapsamın) Seçimi ve Düzenlenmesi	428
Eğitim Durumlarının Düzenlenmesi	435
Sinama Durumlarının (Ölçme ve Değerlendirme) Düzenlenmesi	439
Programın Denenmesi	440
Programın Değerlendirilmesi	441
Programlara Süreklilik Kazandırılması	445
Yeni Yaklaşımlar, Eğitim ve Öğretimde Plan	446
Yeni İlkokul Programları	449
Çıkış Sorular	452

Sınıf Yönetimi

Sınıf Yönetimini Etkileyen Unsurlar	458
Sınıf Yönetimi Modelleri	464
Sınıf Yönetiminin Boyutları	466
Çıkış Sorular	487
Kaynakça	493

Ölçme ve Değerlendirme

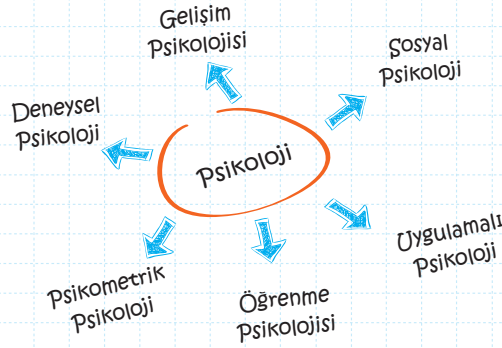
Ölçmenin Temel Kavramları	495
Ölçme Araçlarında Bulunması Gereken Nitelikler	510
Eğitimde Kullanılan Ölçme Araçları	529
Ölçme Sonuçları Üzerinde İstatistiksel İşlemler	557
Çıkış Sorular	590
Kaynakça	596

1. BÖLÜM Temel Kavramlar

Psikoloji

Bireyin davranışlarının nedenlerini ve nasıl oluştuğunu araştıran bilimdir.

Örneğin, bir birey neden yalan söyleme davranışı sergilerken diğeri sergilemiyor? Bazı bireyler trafik kurallarına uyarırken bazı bireyler neden uymuyorlar? Bir birey neden hayal kuruyor, bir birey neden ve nasıl halüsinasyon görüyor?

Psikolojik Yaklaşımlar

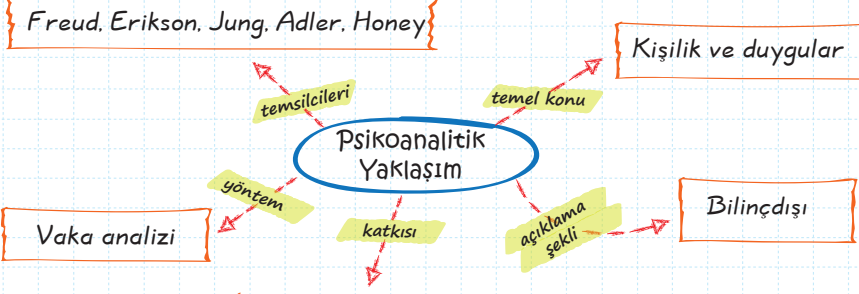
Gelişim psikolojisinde insan gelişimini açıklamak için yaklaşımlar bulunmaktadır. Bu yaklaşımların genel özelliği insan gelişimini belli bir bakış açısıyla ele alıp açıklamalarıdır.

Psikolojinin bilim olmasını ve deneysel psikolojinin oluşmasını sağladı. Var olan yaklaşımlar içinde hiçbir geçerliliği kalmamış tek yaklaşımdır.

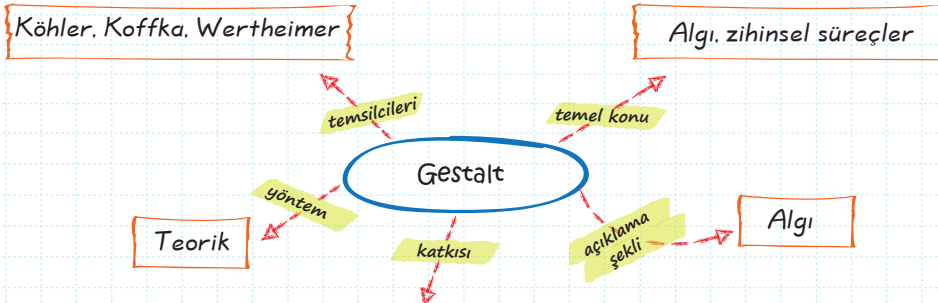
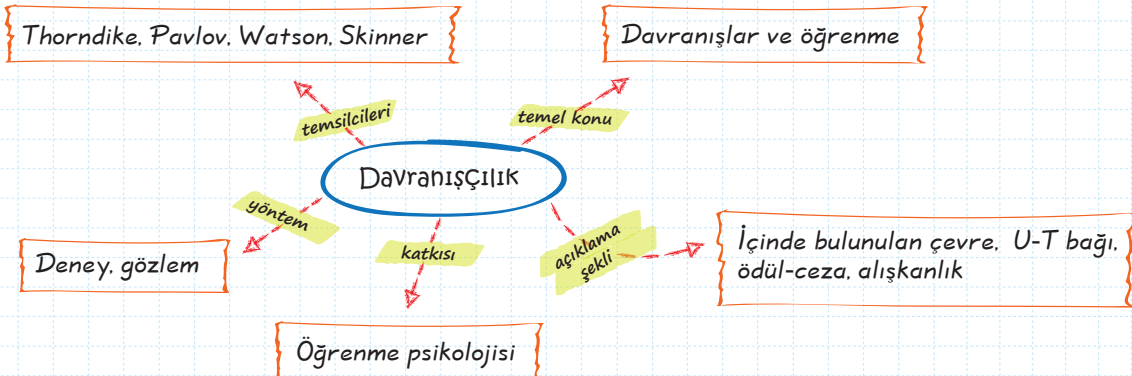
Uygulamalı psikoloji alanlarının oluşumu, davranışçılığın oluşumu

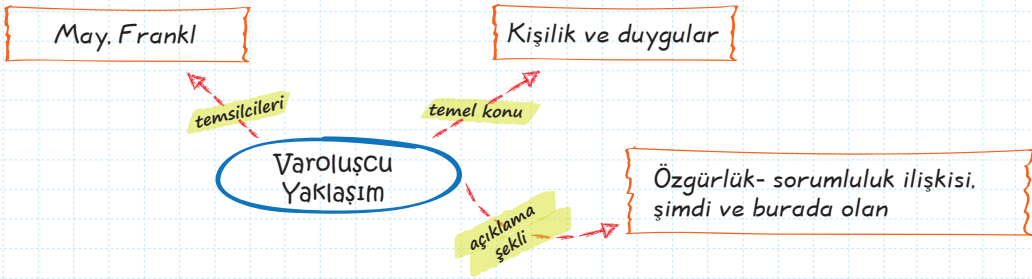
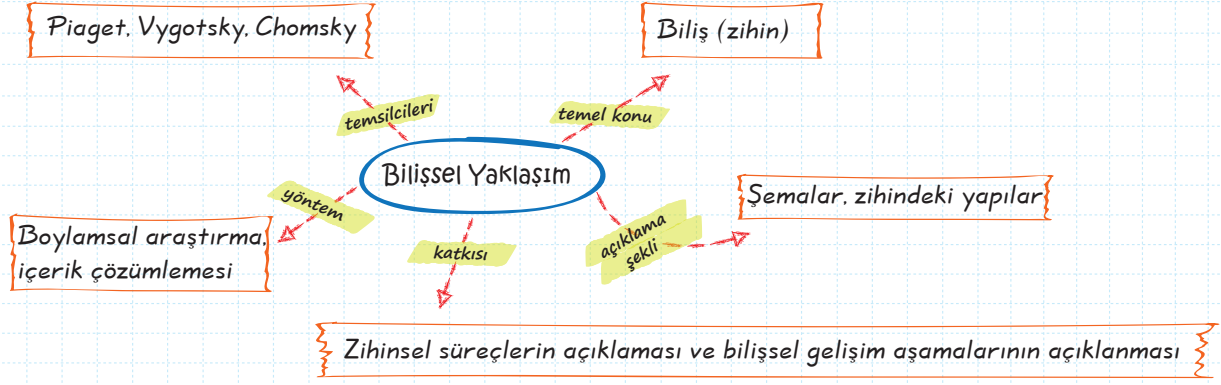
Kişilik üzerine en kapsamlı incelemedir. Bazı olguları yalnızca psikanaliz açıklayabilmektedir.

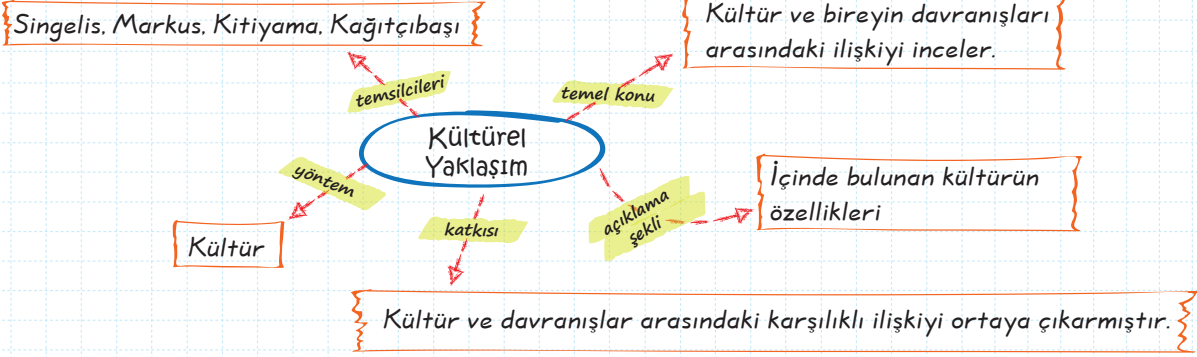
Örnek:

Eğitilmiş, tamamen sağlıklı bir kişinin nasıl terörist olduğu gibi.

Ön bilgilerin önemi, içgörüselle öğrenme ile karmaşık bilişsel süreçlerin nasıl yapıldığını gösterme

Ekolojik Sistem Kuramı

Kuramın en önemli temsilcileri Bronfenbrenner, Bernstein ve Barker'dır. Bu kuram insan gelişiminin ekolojisi üzerine odaklanır. Gelişim sürecinde insanın ekolojik çevresinin önemini vurgular. Bu ekolojik çevreyi aileden, ekonomik ve politik yapılara kadar genişletir. Bireysel gelişimi anlamak için bireyin ekolojik çevresi ile ilişkilerini anlamak gerekir. Bronfenbrenner, ekolojik çevreyi dört alt sistem içinde ele alır ve bu sistemlerin birbirleri ile karşılıklı etkileşimleri olduğunu ifade eder.

- a) **Mikrosistem** Ebeveynler, arkadaşlar, öğretmenler, komşular gibi günlük ev, okul, iş çevresidir.
- b) **Mezosistem** Kişinin yaşamındaki sistemlerin kesişimidir. Ev, okul, iş gibi sistemlerin birbirleri ile bağlantılarıdır.
- c) **Ekzosistem** Bireyin gelişimini sadece dolaylı olarak etkileyebilecek dış çevredir. Babanın çalıştığı iş yeri, medya, devlet gibi.
- d) **Makrosistem** Geniş kültürel bağlamı ifade eder. Doğu-Batı kültürleri, ulusal, ekonomik, alt kültürler gibi.

Bireyin biyolojik alt yapısı mikrosistemin bir parçasıdır. Bu nedenle bu kuram zaman zaman biyolojik sistem olarak da adlandırılır. Her sistem; gelişimi biçimlendirecek rollerden, normlardan ve kurallardan oluşur. Bu kuramın temel varsayımı, ekolojik sistemlerin gelişim üzerinde çok önemli bir etkisi olduğu ve gelişimin insanın çevresindeki bu sistemlerle etkileşimi sonucu ortaya çıktığıdır.

Gelişim Psikolojisi

Gelişim psikolojisi psikolojinin alt dallarından birisidir. Gelişim psikolojisi, döllenmeden başlayıp ölüme kadar bireyde meydana gelen her türlü değişimi inceler.

Not:

Gelişim psikolojisi tüm bu değişimleri **yaşa bağlı** olarak inceler. Yani 5 yaşındaki çocukta ne tür değişim olduğunu, 10 yaşındaki çocukta ne tür değişim olduğunu, 30 yaşındaki bireyde ne tür değişim olduğunu ve 60 yaşında nelerin değişip nelerin aynı kaldığını inceler.

Değişim

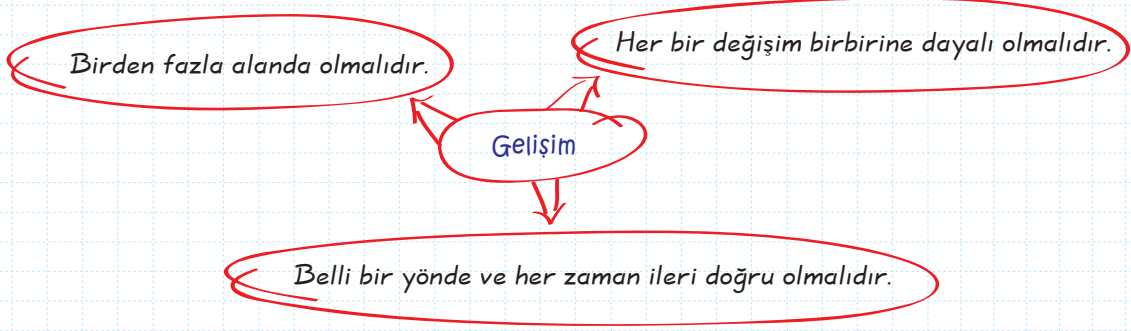
Bir durumdan daha farklı duruma geçmektir. Değişim ileriye doğru da geriye doğru da olabilir; bir alanda da birden fazla alanda da, olumlu da olumsuz da olabilir.

Örnek

Bir şehirde bina yapılması, bir yolun eskimesi, ekonominin iyiye ya da kötüye gitmesi bir değişimdir.

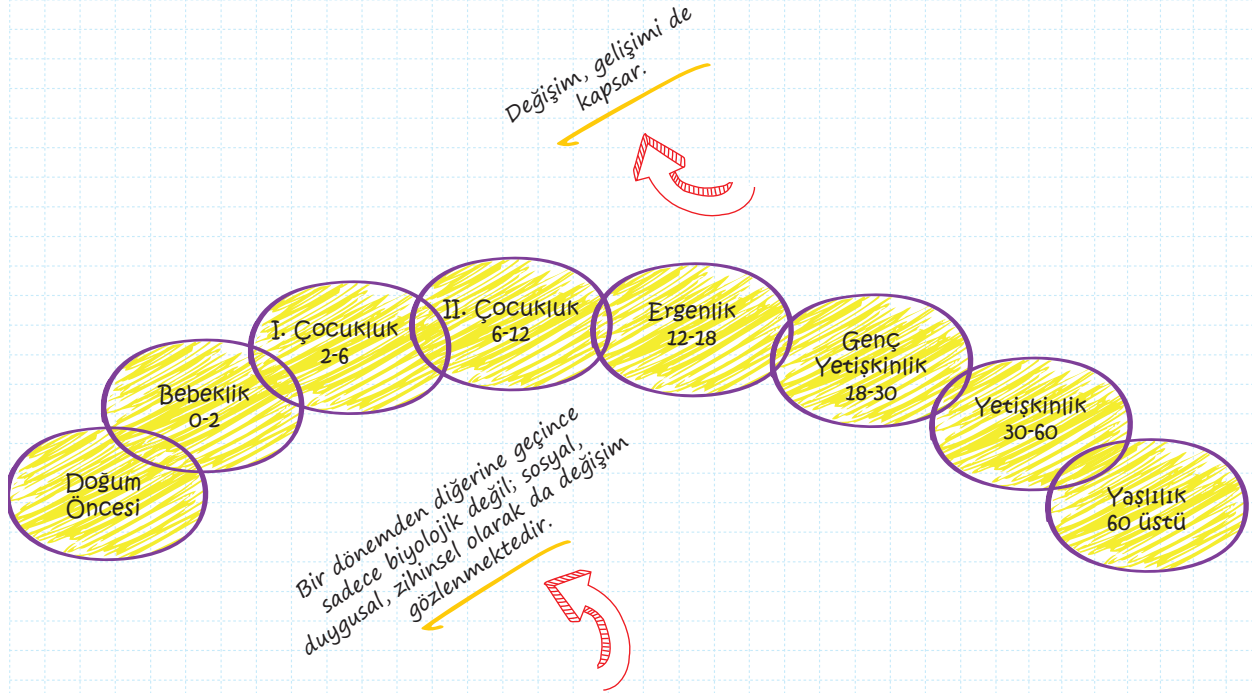
Gelişim

Gelişim ve değişimin farklarına baktığımızda şunları görürüz:

Not:

Bu üç özellik, gelişimi değişimden ayırır. İnsan gelişimine baktığımızda bu üç özelliği de oldukça net olarak görürüz.

- ⊙ Bu tabloda göze çarpan ilk önemli nokta, gelişimin belli bir yönü olduğudur. Herkes yaşlılığa ve ölüme doğru gitmektedir. Bu yön tamamen sabittir. Bu gidişi durdurmak ya da geri almak mümkün değildir. Hiç kimse genç yetişkinlikten daha ileri gitmeyeceğini ya da yetişkinlikten geri ergenliğe döneceğini düşünerek süreci geri alamaz.
- ⊙ Bu tabloda göze çarpan ikinci önemli özellik her bir değişimin birbiri ile ilişkili olması ya da birbirine dayalı olmasıdır. I. çocuk olmak için önce bebek olunmalı, ergen olmak için ise II. çocuk olunmalıdır. Genç yetişkin olmak için öncelikle ergen olunmak zorundadır. Yani her bir değişim, birbiri ile ilişkilidir; hiçbiri bir diğerinden kopuk değildir.
- ⊙ Tabloda göze çarpan üçüncü nokta, bir dönemden diğerine geçince birden çok alanda değişim olmasıdır. Birey, bebeklikten I. çocukluğa geçince yalnız biyolojik olarak değil, hem sosyal, hem duygusal hem de zihinsel olarak değişmektedir.

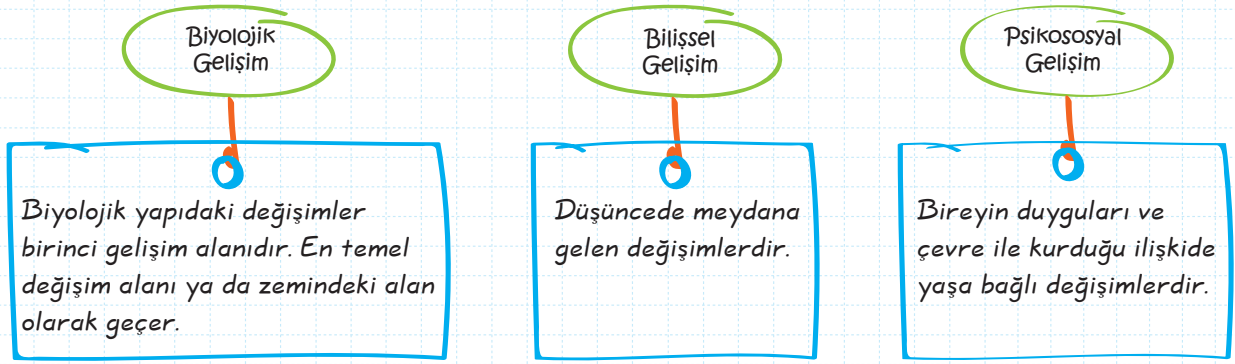
Pür Dikkat

- ☉ Gelişim psikolojisinin **en önemli özelliği**, yaşa bağlı incelemedir.
- ☉ Yaş ile ilgili sorular genellikle olgunlaşmaya karşılık gelir. Özellikle, Piaget için **yaş ve olgunlaşma aynı anlamdadır**.

Örnek 7 yaşında bir çocuk bir şey yapabiliyorsa bu olgunlaşma demektir. Soruda yaş görüldüğü zaman ilk akla gelmesi gereken olgunlaşmadır.

Yaş, gelişim psikolojisinin en önemli özelliğidir.

Gelişim Alanları

Yaş

Yaş kavramı, gelişim psikolojisini psikolojinin diğer alanlarından ayıran temel kavramdır. Yaş, zaman ile eş anlamlı bir kavramdır. Yaş, basitçe bakıldığında bireyin doğum anından şu an içinde bulunduğumuz ana kadar geçen sürenin adıdır.

Dönem

Yaşa dayalı inceleme (bireysel farklılıklardan dolayı) sorun çıkardığı için bilim adamları "dönem" kavramını kullanır. Belli yaş aralıklarını kapsayan ve her birinde belirli biyolojik özelliklerin ön plana geçtiği gelişim aşamalarına dönem adı verilir.

Yaş Aralıkları	Dönem	Öne Çıkan Özellikler
0 - 2	Bebeklik	Vücudu kontrol
2 - 6	I. Çocukluk	Bedeni kullanarak oyun
6 - 12	II. Çocukluk	Bedeni kullanarak yapma
12 - 18	Ergenlik	Cinsel olgunlaşma
18 - 30	Genç yetişkinlik	Sosyal ilişkiler
30 - 60	Yetişkinlik	Üretkenlik
60 - 65 üzeri	Yaşlılık	Beden bütünlüğü

Not:

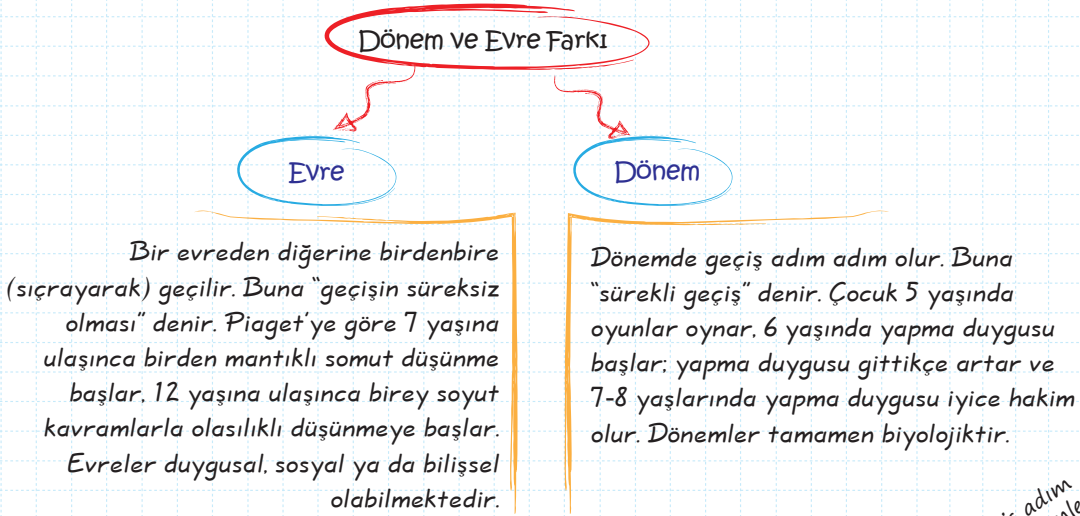
Her bir dönemde biyolojik olarak bir özellik öne çıkar.

Örnek

Bebeklik döneminde öne çıkan özellik vücudu kontroldür. Bebek baştan başlayıp ayağına doğru tüm vücudunu denetim altına alır.

Evre

Bazı gelişim psikologları evre kavramını kullanırlar ve incelemelerini evreler hâlinde yaparlar. Freud, Erikson, Kohlberg, Piaget evreyi kullanan psikologlardır.

Dönemlerde geçiş adım adım ve nicel değişimle olurken, evrelerde geçiş nitel değişimle birdenbire olur.

Bölük (Tarihsel Zaman)

Çevrenin insan gelişimi üzerindeki en büyük etkisi bölük etkisidir. Bireyin yaşam döngüsü belirli bir tarih içine yerleştiğinden bireysel zaman ile tarihsel zaman arasındaki etkileşim de önemlidir.

Örnek

Bireyin 20 yaşını 1995'te ya da 1935'te yaşaması farklı anlamlar taşır.

İçinde bulunan çevrede ekstra bir özellik varsa bu bireyin tüm gelişimini etkiler. İçinde bulunulan çevrede "büyük bir doğa olayı": yanardağ patlaması, deprem, kıtlık vb. varsa bireyin gelişimini tamamen etkiler. İçinde bulunan çevrede "büyük bir sosyal olay": savaş, ayaklanma, devlet rejiminin değişmesi vb. varsa bireyin gelişimini değiştirir. İçinde bulunan çevrede "büyük bir teknolojik gelişme": TV, internet vb. varsa bireyin gelişimini değiştirir.

Bunlara "tarihsel zaman" ya da "bölük" etkisi denir.